

Peguera té la paraula (?)

Peguera, que encara segueix evidenciant els trets característics d'una colònia d'estiu, plantetja, com és natural, una realitat social ben complexa. Ara bé, el nostre dilema d'avui és conèixer fins a quin punt els peguerins, o sigui els qui vivim i treballam a Peguera (sense cap tipus d'exclusions) formam un cos social capaç d'esdevenir més poble i manco una simple colònia d'estiu.

En unes altres paraules: *iquè som i què volem esser tots nosaltres?* Aquesta pregunta no és necessari que la responguem cada un en particular, sinó que la resposta la trobarem en el funcionament de totes i cada una de les institucions peguerines que hem estat capaços de crear.

Tant l'Associació de Veïns com el Club CADE són el producte d'unes aspiracions col·lectives ben reals. Ara bé, pensem que la vertadera importància d'una i altra institució està sobretot en la seva capacitat de resoldre aquelles necessitats que plantetja el poble.

Fins avui, i a jutjar pel que tots coneixem, l'Associació de Veïns ha intentat resoldre tota una gamma de problemes de tipus infraestructurals i que creim importants. Aquests problemes, resolts o en camí de solució, van des de la netetja dels carrers fins a la canalització de les aigües. Es sobretot en aquest aspecte en el que Peguera ha millorat.

No obstant, amb tot i amb això, s'han deixat de banda, degut als famosos 40 anys i al que tots sabem, problemes greus que necessiten una solució urgent.

Aquests problemes són essencialment polítics. Són fets polítics, per exemple, el que els nostres governants a tot nivell hagin permès els conegudíssims atemptats ecològics en nom d'un "progrés" mal entès (Sa Dragonera, Aldea Cala Fornells, Albufera d'Alcúdia, Passeig Marítim, etc.); la manca de planificació en política turística, que ha permès una colonització del nostre poble per part del capital estranger, etc. etc.

Es en aquest sentit, totalment polític, en el que a partir d'ara, si volem esser plenament demòcrates, haurem d'actuar. A l'Associació de Veïns li correspon no tan sols informar els nostres ciutadans, sinó vetllar pels interessos totals de tota la comunitat (mirau que deim interessos de la comunitat i no d'uns pocs capitalistes acaudalats, en perjudici de la majoria).

I tot això és així perquè creim que, encara avui, les institucions més democràtiques, sorgides de la base popular, són les Associacions de Veïns, les quals moltes vegades s'han d'enfrontar amb uns Consistoris *no democràtics*, perquè mai no han estat elegits pel poble i aquest mai no els pot exigir responsabilitats.

Si volem seguir endavant com a poble, cal que tot això canviï; i és per aquest motiu que tots nosaltres, i en especial la nostra Associació de Veïns, hauríem de plantetjar-nos políticament un futur pròxim. La primera passa podria esser (o podria haver estat) informar tot aquest poble de Peguera de cara als canvis polítics actuals, i en especial de cara a l'aclariment d'aquest discutit i embulladíssim "referèndum" que tenim tan aprop. La segona passa hauria d'esser començar a treballar de cara a les pròximes eleccions municipals, a fi que siguin realment representatives, renovadores i democràtiques.

CONCIERTO DE NAVIDAD

Domingo 26 de diciembre a las 16'30
 en el Templo Parroquial del Santo Cristo.
 Patrocinado por la Asociación de Vecinos de Peguera.

CORAL POLIFONICA DE BUNYOLA (director: Jaume Conti)

I PARTE

"Oculi omnium"	D. Howell
"Glòria a Vós"	J. S. Bach
"Jòia en el món"	G. F. Haendel
"Virgo et Mater"	Anchieta
"Slava V vychni bogou"	Strokin
"Balaio" (popular de Brasil)	arm. Villalobos
"La Balanguera"	A. Vives
"Oh arbre sant"	popular alemana

II PARTE

"Als peus del Pirineu" (sardana)	H. Rocafort
"Sense vent"	Deutschmann
"Aubada"	Tortell - Thomàs
"Schlaf Mein Kindelein"	popular alemana
"Sa ximbomba" - "Cançó de carboner"	populares mallorquinas
"Recollida d'oliva" (popular bunyolina)	arm. T. y G. Nadal
"Santa Nit" ("Stille Nacht")	Gruber

(Las tres últimas canciones serán interpretadas con
 acompañamiento de instrumentos musicales)

HORARIO DE LAS CELEBRACIONES LITURGICAS DE NAVIDAD:

Miércoles 22 diciembre: a las 19 h.: Celebración Comunitaria de la Penitencia.

Viernes 24 diciembre: a las 18 h.: Misa Vespertina de la Vigilia.
 a las 22 h.: Misa de Medianoche, con el canto de la "Sibil.la" y Villancicos.

Sábado 25 diciembre: a las 11 y a las 18 h.: Misas.

Bon Nadal!!!

Cançoner

popular: Nadal

Ara ve Nadal,
es temps se refresca;
matarem es gall,
torrarem sa cresta.

(III, p. 246, 495. *Sant Joan*)

Ara ve Nadal,
menjarem torrons
i amb una guiterria
cantarem cançons.

(III, p. 247, 496. *Algaida*)

Es dia de Nadal, salsa,
gallina o gall farcit,
tant si és pobre com si és ric,
per aquell dia mai falta.

(III, p. 247, 497. *Montuïri*)

Es dissabte de Nadal,
es vespre de ses matines,
acompanyen ses fadrines
es fadrins amb un fanal.

(III, p. 247, 503. *Bunyola*)

Si no em fas llum a Matines
es dissabte de Nadal,
ses coques no et faran mal
ni podràs dir si són fines
ni tampoc si són salades;
ses coques de ses fadrines
enguany no les he tastades.

(III, p. 247, 506. *Manacor*)

Bon Jesús, com Vós nasquéreu,
va néixer un roser blanc;
ses floretes se pintaren
de color de vostra sang.

(III, p. 248, 512. *Manacor*)

El Bon Jesús era ric
i de ric va tornar pobre:
va néixer dins una cova
al fi de la mitjanit.

(III, p. 248, 516. *Campos*)

Maria rentava,
Jusep estenia,
i Jesús plorava
de set que tenia.

(III, p. 248, 523. *Ciutat*)

Oh, lo meu Bon Jesuset!
Vos duc una pallisseta
perque sou el pastoret
d'aquesta pobra euveieta.

(III, p. 248, 524. *Santa Margalida*)

El Bon Jesuset petit
va néixer dins una cova;
son pare parà una llova
i va agafar un ropit;
el Nin el se menjà frit
dins una pelleta nova.

(III, p. 248, 517. *Sant Joan*)

Una mula i un bouet
davant el Minyó menjaven
i amb sos alens l'escaufaven,
que tremolava de fred.

(III, p. 249, 527. *Petra*)

Sant Jusep té un ramet
no sé de quina rameta
per agranar sa coveta
per néixer el Bon Jesuset.
Com tengué sa cova neta,
Maria digué: --Jusep,
descansau una estoneta,
que veig que teniu xubec.

(III, p. 249, 526. *Manacor*)

Va venir tot desnuet
i nat d'una Mare pobra;
a penes té fil de roba
per cobrir lo seu cosset.

(III, p. 249, 529. *Es Llombards*)

Aixeca't, berenarem,
beurem un tassó de vi,
i, quan serem p'es camí,
d'es fred no mos temerem.
Tu duràs sa guiterreta,
jo duré es violinet,
farem una musiqueta
an aquell Bon Jesuset.

(III, p. 249, 531. *Llucmajor*)

Bon Jesuset del meu cor,
jo vos duc un regalet,
i llavò un paneret
que dedins hi ha un bobò,
també metletes torrades
i una ruda de confits
i neuletetes ensucrades
i dos colomins farcits.

(III, p. 249, 533. *Fornalutx*)

El Bon Jesuset petit
encara no caminava
i pa i penjoi demanava
i lo signava amb so dit.

(III, p. 227, 177. *Sant Joan*)

Els pastors que estan defora,
Josep, deixau-los entrar,
perque vénen a adorar
Jesús, que ha nat a tal hora.

Un àngel va anar a avisar
an es pastors que vetlaven;
ses auveies pasturayen
quan l'àngel les va parlar.

Gran temor les va causar
quan la llum los circuïa.
Aqueis Pascos celebrem
amb gràcia i amb alegria!

Sortiren de les murades
de Betlem, a l'araval:
hi trobaren un portal
de ruïnes i porxades.

Allà prengueren posada
perque altre lloc no hi havia.
Aqueis Pascos celebrem
amb gràcia i amb alegria!

Un pastor amb una flauta
una glosa li cantà;
un brossat i un anyell
i un cabrit li regalà.

(IV, p. 158. *Lluemajor*)

El Bon Jesuset
demanava pa,
la seva Mareta
el fa estudiar.

El Bon Jesuset
volia mamar,
la seva Mareta
no n'hi vol donar.

El Bon Jesuset
demana torrons,
la seva Mareta
li mostra cançons.

El Bon Jesuset
demana confits,
la seva Mareta
li fa fer esclafits.

La Mare de Déu
era teixidora
i va teixir un vel
per una senyora.

(IV, p. 461. *Pollença*)

A Nadal, metles torrades
i qualque glopet de vi:
això és que m'alegra a mi,
però ve clares vegades.

(III, p. 246, 494. *Sant Joan*)

Alegra't, panxeta,
que Nadal ja ve:
menjarem carneta
i arrosset també.

(III, p. 246, 493. *Manacor*)

En Betlem, Verge Maria,
aqueis goigs vos cantarem;
eixes pasqües celebrem
amb gràcia i amb alegria.

Sant Josep s'aixeca a l'auba,
a l'auba del dematí;
fa una flamaradeta
d'un brotet de romaní.

Com la té ben enceseta,
hi posa lo calderó,
hi posa sucre i canyella
per contentar lo Minyó.

El Minyó no vol callar
en braços ni en cadira;
només que vol descansar
en los braços de Maria.

(IV, p. 163. *Sineu*)

La Mare de Déu cosia
en es portal de s'hortet;
tenia el Bon Jesuset
dins sa falda, qui dormia;
li cosia una camia
per s'hivern, com farà fred.

(III, p. 228, 200. *Sant Joan*)

Al fi de la nitjanit,
volgué néixer el Rei del cel
al mig del cor de l'hivern,
tremolant i fora abric.

(III, p. 247, 509. *Sóller*)

Dormiu, minyonet, dormiu;
dormiu si teniu soneta;
dormiu, perla garrideta
que tot lo món embelliu.

(III, p. 248, 515. *Ariany*)

Ninet petit, Manuel,
fill de la vostra hermosura:
no hem tengut confitura,
vos hem duit un pot de mel.

(III, p. 249, 539. *Es Llombards*)

Ses matines de Nadal
se comencen a acostar;
el sen Teco comprarà,
de xigarros, mig real,
perque guanya bon jornal
i li comporta es fumar.

(III, p. 247, 505. *Sant Joan*)

Ses festes de Cincogema
i llavò ses de Nadal
i ses de Pasco florida
són ses millors de tot l'any.

(III, p. 268, 826. *Manacor*)

Adéu, l'amo'n Joan!

El pasado día dos de diciembre, en nuestra parroquia, nos reunimos para hacerle memoria y decirle el último adiós a D. Juan Gayá Mayol, "l'amo'n Joan de Ses Barraques"; así solíamos llamarle los más viejos del lugar, y "es senyor d'es Gayá" los de la nueva generación.

Era "l'amo'n Joan" un hombre que encarnaba grandes virtudes, "so bre tot una, que era sa bondat, sa seva gran bondat!". Un hombre de permanente sonrisa, sonrisa siempre entreabierta, que ofrecía a todos los que trataba o se acercaban a él. Hombre curtido en los quehaceres agrarios, a los que dedicó todas sus energías y los mejores años de su vida.

Conocía bastante a "l'amo'n Joan". No obstante, estos últimos días he hablado con algunos hombres que convivieron con él y trabajaron a sus órdenes en "Ses Barraques". "Són moltes ses coses bones i humanes que contenen d'ell". Como botón de muestra, solamente mencionaré una:

"Quan era es seu temps, solia fer empelts (injertos) a tota classe d'abres fruitals. Un dia que empeltava una auzina d'aglans dolços, va passar per allà mateix un conegut seu, i li digué: -"L'amo'n Joan, no crec que vós en mengeu d'aglans d'aqueix empelt!" -"Pot ser que no (li contestà l'amo'n Joan), però es qui vénguin darrere noltros si que en menjaran". I li va dir, endemés: -"¿Veus aquell empelt d'allà baix, que ara noltros en menjam? Si un altre no l'hagués fet, ben segur que ara noltros no en menjariem". Així era de bo i humà l'amo'n Joan de Ses Barraques".

Fueron cuatro los años que "l'amo'n Joan se encerró en sí mismo, "sense voler sebre res de per defora". Fueron cuatro los años, también, que pusieron a prueba el temple y el amor de todos sus más allegados, sobre todo de su esposa, "Na Margalida".

Continuador de la tradición y creencias de sus padres ("l'amo'n Guiem i sa madona Catalina"), "l'amo'n Joan era també un bon catòlic", y como amante de "Ses Platges de Peguera" fue también uno de los fundadores de nuestra Asociación de Vecinos, siendo miembro de la Junta en los primeros años de su fundación. Contribuyó también en la construcción de las obras de nuestro complejo parroquial: iglesia, convento, guardería infantil, etc.

Su esposa, doña Margarita Verger, es también una mujer de grandes virtudes humanas. Fiel compañera hasta los últimos momentos de su vida, lo cuidó y mimó siempre como a un niño pequeño.

Además de su seriedad y grandes virtudes, "l'amo'n Joan" tenía también, como tenemos todos, la otra parte, la otra cara de la persona, la parte alegre y de entretenimiento. Entre otras cosas disfrutaba mucho de "fer es truc: es bar de Vuelta Arriba era es seu fort, i anys enrere era Ca'n Tianet".

Se fue un hombre de los que por desgracia ya abundan pocos, un hombre sencillo, honesto y honrado. Un hombre que podría servir de espejo en donde nos mirásemos muchos y muchos de los que vamos andando por esos caminos de Dios, "i sobre tot, sa fornada de sa darrera generació".

Aquí quedan apuntadas algunas cosas de lo que fue aquel gran hombre, que "mos va dir per sempre: adéu!".

Pensaments a lloure

6

| Si esperau que us solucioni la vostra situació sense fer-ne ni brot, podeu esperar d'asseguts. N'hi ha per llarg.

| Moltes vegades he pensat que no som més que un caramull d'idees i de paraules agafades dels llibres, o sentides.

| Quan l'oració ens duu a la revolució és quan dona fruits.

| Quan les fulles verdes dels pins apuntin cap a l'horitzó, no gireu la vista. Plorau per aquelles que han caigut a terra.

| Jo m'hi apunt...
... i tu?

| Quants de pics us heu demanat si no convé més plorar de vida, que riure de mort?

| Fins que no siguem capaços d'obrir la penúltima porta
(quasi la del fons de tot) no hi haurà diàleg.

| No m'impresionen els qui criden (potser m'assustin, perquè jo tenc el cor dèbil), sinó aquells qui callen. I molts de pics he sentit ganas de fugir d'un silenciós perquè el seu missatge era massa violent.

| Proveu de contestar a la pregunta: ¿Qui ets tu?
... Difícil, ¿eh?

| He rebut una carta d'un amic. Estic content per ell. Està molt il·lusionat amb la seva al·lota.

| La filera immensa, incontable, de preguntes sense resposta, acaba en la locura, que és l'estat cúspide de l'existència humana.

| Quan esclates un moscard, la goteta de sang fa una taca vermella (quasi negra) a la paret... El moscard és viu encara.

| Avui, cavant un minut en el jardí, m'ha sortit una bòfega a la mà dreta. He pensat en mon pare.

| Quant a la realització de la plenitud, encara ens resta molt de camí. Per això em fan gràcia els qui tenen por del "Judici Final" com si hagués d'esser demà.

| Quasi sempre convé més callar.

Desde Colonia, nuestro colaborador y corresponsal eventual en Alemania, Sebastián Genovard Ramis, nos envía la siguiente colaboración.

"HABLAMOS ESPAÑOL"

Sí señor, y por dos veces lo pusieron en antena en la televisión alemana en el canal 3 (W. D. R.)

"HABLAMOS ESPAÑOL" es un espectáculo bochornoso sobre España, y lo bueno es que dicho espectáculo estaba realizado en unos estudios de Madrid, con actores españoles y director incluido, con idea de María Rosa Serrano.

Sí señor. Esta señora tiene el gusto del ridículo, porque lo que ofreció a los telespectadores alemanes es algo más que un ridículo.

El espectáculo en sí empezaba con una pareja de botas taconeando el suelo y música de pasodoble (como si España empezara en Jaén y terminara en Sevilla).

Seguía a este pasodoble una pareja, vestidos de blanco, ella con una super-minifalda que cada vez que se agachaba (y lo hacía bastantes veces) enseñaba las bragas (como si fuera lo único que podían ver los futuros turistas).

Cuando se ha terminado el "show" de las bragas, aparece una especie de mercadillo de trastos viejos donde hay un vendedor muy castizo que quiere vender a unos turistas una chocolatera de 200 años, que según él proviene de la casa de un duque que por falta de dinero tuvo que venderla. Regatea con el cliente, y de 1.000 pesetas llega a venderla por 600. En cuanto se ha ido el cliente, rápidamente con un "spray" prepara otra cafetera para venderla por antigua.

O sea, que doña María Rosa Serrano les está diciendo a los alemanes que: cuidado en las próximas vacaciones!, que los españoles son unos farsantes y "fotem es que porem".

Digo yo si bastante no hacemos el ridículo en el extranjero con este montón de emigrantes esparcidos fuera de España, para que, encima, unos españoles capitaneados por doña María Rosa Serrano filmen un espectáculo deprimente y lo manden a Televisión Alemana.

Si el "duque" por falta de dinero se ve obligado a vender la cafetera, yo que no soy duque y estoy en Alemania, así como está la peseta (por 100 pesetas 3'33 D.M.), para poder regresar a Peguera tendré que vender hasta los calzoncillos para comprar el billete de vuelta.

NOTA: Suerte, el espectáculo estaba hablado en "español" (es decir, en castellano).

Sebastián Genovard

El Gran Julius

Els legionaris romans estaven preparats als "Champs Elysées", les espases a la funda, les llances a les mans.

El magnífic "Julius Caesar", damunt el cavall, passava revista com cada dia des de feia tres anys.

Esperaven l'enemic. Tres anys esperant rutinàriament l'enigmàtic enemic! A les primeres setmanes s'estranyaven que no arribàs, perquè un dels exploradors del Gran Julius havia dit que era aprop. Ara ja tot era monotonia.

El Gran Julius es reunia cada nit amb el seu Estat Major. Discutien noves formacions tàctiques, no sabien amb quin enemic es trobarien.

Un dia, inesperadament, el renou de les metralletes automàtiques d'un "comando" de "marines" de les forces U S A produí la dispersió i la confusió entre els braus legionaris, de l'Europa grans senyors.

Fou una "masacre". Els estranys i verdosos hàbits dels "comandos" aturaren la reacció de l'Estat Major del Gegantí Julius. No era aquell l'enemic que esperaven!

Pels carrers de París, l'exèrcit enfollit del Gran Julius fugia entre la mirada indiferent dels vianants i dels "chauffers", que feien sonar els clàxons. L'estat Major, amb Julius davant, tots a cavall, cridaven que es reunissin al peu de la "Tour Eiffel".

París semblava una gran fira. Els ex-invictes romans no s'havien pogut amoldar al mitjà ambient. El fort renou dels clàxons, fill del col.lapse circulatori, enfollia encara més els romans.

Julius Caesar aconseguí arribar a la "Tour Eiffel", però es trobaren amb un Estat Major sense exèrcit. Julius interrogà des del cavall:

--"¿Què fotem, sense soldats?"

Veritablement: no podien fer res els dirigents sense dirigents.

Es sentia el tronar de les metralletes dels "comandos": eren legionaris romans que queien a terra.

Els turistes que hi havia a la "Tour Eiffel" fotografiaven a l'Estat Major.

Julius Caesar decidí en aquell moment no passar el "Rubicón" i no entrar a Roma per a esser Caesar. Comença a pujar per l'estructura metàl·lica de la "Tour Eiffel", al primer pis. Després d'un brillant i aplaudit discurs testamental exhortant les virtuts del seu poble i dels déus, es degollà, tombant al buit ja suicidat.

Sense el Gran Julius, l'exèrcit i l'Estat Major ja no tenien objectius, i decidiren, després d'una reunió d'urgència, NO-EXISTIR.

I així ho feren.

Camino vecinal

- Desde que nos casamos, mi mujer sueña cada noche con un abrigo de "visión".

- Cuando los gondoleros venecianos quieren echar un trago, suelen ir al "Bar-Carola".

- Una de las expresiones más frecuentes de los editores de revistas de destape suele ser: "El desmadre que te parió!"

- Por otra parte, a los hijos de madre soltera suele preocuparles menos el "desmadre" que el "despadre".

- En nuestro país, la "renta per cápita" (renta por cabeza) suele calcularse excluyendo a los futbolistas, que se incluyen en la "renta por pies", mucho más elevada.

- El hombre se considera a sí mismo el más perfecto de los mamíferos, entre otras cosas, porque anda con dos pies en lugar de cuatro. Para ser consecuentes, deberíamos considerar a la bicicleta más perfecta que el automóvil.

- A Pamplona, por los Sanfermines, suelen acudir muchos "toristas".

- La sigla M.O.P. no es ninguna abreviatura de "miope", aunque muy bien podría serlo.

- A pesar de lo que creen muchos telespectadores, en el santoral de la Iglesia Católica no figura ningún "San Dokán".

- En las corridas de toros, he observado que suelen lidiarse solamente machos. Será porque los toreros no quieren exponerse a enfrentarse con una vaca con "mala leche".

- El aprender música pienso que sería mucho más atractivo si en lugar de "solfeo" se enseñara "sol-hermoso".

- En tiempos de la "Santa Inquisición", la gente no se bañaba por temor a las "burbrujas".

- Más que de la democracia, yo soy partidario de la "demostracia".

- Con perdón de Blas Piñar y compañía, "referéndum" no significa seguir "refiriendo" la historia de los últimos 40 años.

- Aplauzo la iniciativa de algunos de cambiar el nombre del "Pla de Peguera" por el de "Clot de Peguera", puesto que ya es todo un solo bache.

AL RESPONSABLE DE LA "PRIMERA PÁGINA" DEL Nº DE NOVIEMBRE 1976:

*"En Orihuela, su pueblo y el mío,
se me ha muerto como del rayo Ramón Sijé,
con quien tanto quería".*

"Con quien tanto quería", y no "a quien tanto quería", como tan mal interpreta Joan Manuel Serrat a Miguel Hernández en su magistral versión cantada.

Te supongo conocedor de los vínculos que unían a los dos amigos (Miguel Hernández y Ramón Sijé), más allá de sus ideologías y de su propia amistad. Del querer de estas dos personas, nació una publicación en Orihuela; y del truncarse, una elegía de valores poéticos difícilmente alcanzables.

No dejes desanimarte por el mayor éxito conseguido por la creación de un equipo de fútbol que por los muchos años de trabajar en la revista "VORA MAR". El caso no es exclusivo ni del lugar ni de la cultura, por mucho que nos adentremos en la historia.

No combatas la situación recriminándola. Todos somos culpables de ella, y dudo que la constatación permanente del hecho sea la solución.

Tenemos cien socios más. Estamos de enhorabuena. Probablemente sean 300 personas más los que te lean; y quizás, si tú persistes en tu "querer", consigas más colaboración y la ayuda que mereces. En cualquier caso, y aunque no fuere patente, tu esfuerzo no habrá sido en vano.

Agradeciendo ver "VORA MAR" periódicamente, te saluda

opinian

Melcion Bosch

NOTA DE LA REDACCION: La "primera página" de "VORA MAR", que siempre suele ir sin firma, tiene carácter de "editorial", y por tanto no suele expresar la opinión de una persona particular, sino de los que nos esforzamos en hacer "VORA MAR" conjuntamente.

Calvià

i la comarca de Ponent

CRONICÓ MEDIEVAL (ss. XIII-XV)

1338

-- RENDES DEL PARIATGE (Rei- Bisbe de Mallorca):

Dret del blat de Calvià, Andratx i Puigpunyent: 43 quarteres, 1
barcella i 3 almuds.

Dret de l'ordi: id.

Dret del vi: 7 lliures, 12 sous, 6 diners.

Dret de l'hortalissa: 12 sous.

Dret de l'oli: 180 quartans, els quals foren venuts a raó de 2
sous 6 diners el quartà.

(RP 3050, f. 31 v.)

-- "Item pagarem per la messiò que féu en Bernat Jana qui de manament del lochtenent anà ab en Jacme Marcel a Santa Ponsa per cercar tresor que deyen que avia en la torra de Santa Ponsa e despeses en vianda dels e dels scuders e en loguer de bèsties e ab so que costa de cavar segons que per compte ho donaren... IIII lliures XV sous VIIII diners".

(Ibid., f. 62)

-- Item paga la Procuració Reial 5 lliures a Guillem des Vilar, sa vi, jutge del Pariatge, pel salari que li és degut de l'any 1336.

(Ibid., f. 62)

-- Item paga la Procuració Reial 9 lliures 6 sous 8 diners a Berenguer Savila per 40 parells de gallines comprades per la cort del senyor Rei, trameses a la Palomera quan hi eren les galeres de Cotlliure amb les que el Rei se'n tornà després que havia vengut aquí per l'armada dels moros.

(Ibid., f. 68 v.)

1339

-- RENDES DEL PARIATGE:

Dret dels blats de Calvià, Puigpunyent i Andratx: 68 quarteres de
blat, 68 quarteres d'ordi. (1)

Dret del vi: 13 lliures 15 sous.

Dret de l'hortalissa: 10 sous.

Dret de l'oli: 355 quartans.

(Ibid., f. 25)

Dret del bestiar: 12 lliures 10 sous.

(Ibid., f. 5 v.)

(1) Les rendes dels blats s'encantaven a Ciutat. Aquest any els batles de Bunyola, Valldemossa, Esporles, Calvià, Andratx i Puigpunyent havien de fer crida que qui volgués comprar les dites rendes anàs a Ciutat. (Ibid., f. 36).

1 3 4 0

RENDES DEL PARIATGE:

Blat de Calvià, Puigpunyent i Andratx: 44 quarteres i barcella 3 almuds.

Ordi: id.

Vi: 11 lliures 5 sous.

Hortalissa: 13 sous.

Oli: 140 quartans.

Bestiar: 14 lliures.

(RP 3052, f. 28)

1 3 4 2

10 calendes setembre.- Pere Riquer, ciutadà, ven a Joan Torà la seva alqueria, parròquia de Calvià, que fou dels Mayol, etc. Confronta amb l'alqueria de Pere Nicolau dita la *Torrada*, camí públic, rafal de Miquel de Casteyluyn, rafal de Bernat Fàbregues, rafal de Gabriel Deulo feu i litoral marítim. Per 127 lliures i mitja, etc.

(P-3 (2), f. 9)

18 calendes desembre.- Francesca viuda de Berenguer Bassa i els seus fills venen a Francesc Suau d'Esporles dos morabetins censals sobre l'alqueria *Porrassa*, per preu de 10 lliures.

(P-3, f. 26)

Pridie calendes desembre.- Guillem de Sant Martí, batle major del Pariatge, feta subhasta a Ciutat, etc., ven a Bernat Fàbregues de Calvià el delme del vi pertanyent al bisbe de Barcelona sobre dita parròquia, per preu de 10 lliures.

Item ven a Arnau Ponç el delme de l'oli de Calvià per valor de 15 quartans.

(P-3, f. 29 v.)

1 3 4 3

4 calendes maig.- Guillem de Sant Martí, batle major del Pariatge, ven a Arnau Miró, moliner, i Jaume Llitera, carnisser, el delme del bestiar de l'any present, pertanyent al bisbe de Barcelona sobre les parròquies d'Andratx, Calvià, Puigpunyent i Marratxí, per 28 lliures.

(P-3, f. 59)

5 idus juliol.- Bernat Cerdà estableix a Bernat Villar un rafal que té a Calvià, per 27 sous i mig anuals.

(P-3, f. 62 v.)

8 idus setembre.- Guillem de Sant Martí, batle major del Pariatge, ven a Arnau Ponç el delme de l'oli pertanyent al bisbe de Barcelona sobre Calvià, per 810 quartans ("*octingentarum et decem*") (3).

(P-3, f. 80)

13 calendes octubre.- Guillem Garzila, ciutadà, ven a Huguet Valentí, ciutadà, 2 quarteres de forment censals, d'aquelles 10 quarteres censals que fa Guillem Manlleu per la seva alqueria de Calvià. Per 14 lliures.

(P-3, f. 88)

(2) "*Actes del Pariatge 1342-44*". *Arxiu Històric de Mallorca*.

(3) *Aquest any el delme de l'oli de Marratxí fou 35 quartans. En canvi el d'Andratx posa també 520 quartans (P-3, f. 84 v.)*.

Pridie nonas novembre. - Joan Home de Déu, ciutadà, ven a Berenguer Vivot les vuit parts que té a l'alqueria *Porrassa* a raó de 37 parts de tota l'alqueria, i és tenguda a delme i tasca. Per 44 lliures, salvats els drets i els censos, etc.

(P-3, f. 101 v.)

Pridie idus novembre. - Andreu Sant Just, ciutadà, canvia a Berenguer Vivot la seva alqueria dita *Alatzarach* i el rafal contigu a l'alqueria, dit *Bagazen*, parròquia de Calvià, a la Vall d'Urgent, porció del bisbe de Barcelona, i ho té per canvi que féu amb Joan Umbert, corredor de la Cort, que ho venia dels béns d'Arnau Burguès, del qual era la dita alqueria i rafal, per 120 lliures rendals per 1.200 lliures en diners. Els Burguès ho havien adquirit a Burguès de Sabadell dia 5 calendes febrer de 1261, el qual Burguès de Sabadell, altrament anomenat Burguès Rossell, ho adquirí a Bernat Mogoda i Pere Ferrer de Sabadell, procuradors de Berenguer, bisbe de Barcelona, a delme i tasca dels fruits, dia 17 calendes setembre de 1231, etc.

Confronta dita alqueria i rafal amb alqueria d'Arnau Burguès fill de Pere, alqueria de Guillem Vida, alqueria de Bartomeu Martí, rafal de Bartomeu Salar, alqueria de Pere Castany, alqueria de Bernat Cerdà, alqueria *Benatia*, alqueria de Vellà de Malmosch, etc.

Ho canvia per l'alqueria de Berenguer Vivot, a més de 1.000 lliures. L'alqueria de dit Vivot és *Sollerie Sobirà*, parròquia de Puigpunyent, al lloc dit *Cassà*, i també 13 quarteres censals ... (4)

(P-3, fs. 104 - 111)

1 3 4 4

12 calendes febrer. - Guillem Porcell d'Andratx ven a Francesca, viuda de Guillem Pere de Vilafresser, 6 quarteres de forment censals que fa Arnau Morlans de Puigpunyent per la seva alqueria *Galatzó*, sota la jurisdicció del bisbe de Barcelona, a delme i tasca dels blats i vi i a 7a de l'oli. Confronta amb alqueria de Bernat Ferrer de Calvià, alqueria de Joan Home de Déu anomenada *Raxa* o *Ratxo*, alqueria de Perico Castany, terme de la vall d'Estellencs.

(P-3, f. 119)

17 calendes abril. - Bernat Cerdà, habitador a la *Torrada*, parròquia de Calvià, per pagar alguns llegats fets per sa dona Joana, difunta, ven a Bartomeu Montmany 27 sous i 6 diners censals d'aquells 55 sous censals que li fa anualment Bernat Vilar per un rafal que li va establir, el qual confronta amb alqueria de Guillem Sant Martí anomenada *Beniorella*, camí reial que va de Ciutat a Andratx, alqueria de Pere Nicolau, i la mar. Per 10 lliures 6 sous 3 diners.

(P-3, f. 138 v.)

3 idus abril. - Guillem Sant Martí, batle major del Pariatge, ven a Jaume Llitera i el seu fill Aparici, i a Salvador Peris, carnisser, el delme del bestiar del bisbe de Barcelona de les parròquies d'Andratx, Calvià, Puigpunyent i Marratxí, per 30 lliures.

(P-3, f. 145)

17 calendes maig. - Francesc Prats, oriünd de Barcelona, ven a Ramon Hortolà 4 quarteres de forment censals sobre l'alqueria de Joan Torrà, terme de la parròquia de Sant Joan de Calvià; la qual alqueria confronta amb l'alqueria de Pere Nicolau dita *Torrada*, camí públic, etc., i la mar.

També li ven 1 quartera i 4 barcelles i mitja de forment censals que fa Pere Pinsà pel seu rafal, i també altres censos, etc.

(P-3, f. 147)

(4) Es un document llarguíssim i difícil d'extractar. Tot són noms i noms, etc.

11 calendes agost.- Andreu Arbús estableix en emfiteusi a Bernat Castell el rafal que té a Calvià. Confronta amb alqueria de Guillem de Manlleu, rafal del Coll, possessió l'Algorfa. A cens de 7 lliures per la festa de Nadal, i 5 sous d'entrada. Se reté per temps de 5 anys les oliveres.

(P-3, f. 172)

Pridie idus agost.- Joan Cerdà té l'alqueria Benatia (5).

(P-3, f. 180)

1345

"Rebudes de 1345 de les rendes pertanyents solament al honrat Capítol de Malorches" (6):

Calvià, Andrayg Puigpunyent

Lo bestiar dels dits locs a la part del capítol que són: 2 lliures, 12 sous, 6 diners.

Lo delme del vin de les dites tres parròquies que són: 6 lliures, 1 sou 3 diners.

Les rendes de les dites tres parròquies a la part del capítol que són: 15 lliures.

(Arxiu Capitular, "Rebudes" 1345)

1347

Desembre.- Els batles de la Palomera i Andratx reben avís perquè no posin obstacle per deixar partir de les seves marines Maheo de Ardiementis, Simon de Canera i Rafaelo Spínola, genovesos, "los quals se'n vagen de present en les parts d'Aigües Mortes (7) en lo leny den Pons de Jovals".

(LC 8, f. 121 v.)

1348

Febrer.- El batle de Calvià obligarà a Joan Castany i la dona Stacia muller de Guillem Castany, ciutadà, a pagar 110 lliures que deven a l'honrat Arnau Burguès, ciutadà.

(LC 8, f. 159)

Febrer.- El governador mana a Guillem Sabater, sots-batle de Calvià, que comparegui a la seva presència, així com també Joan Castany, el seu majoral i el jover (8). El sots-batle procurarà haver el parell de bous que En Joan Castany, en frau de l'honrat Arnau Burguès, ha aregat.

(LC 8, f. 174 v.)

Pel març es féu subhastar l'esplet del blat de l'alqueria de dit Joan Castany, en el terme de Calvià, per pagar el deute a dit Burguès, ciutadà.

(LC 8, f. 200 v.)

(5) Una nota marginal de lletra posterior diu "Banàtica".

(6) Es refereix al Capítol de Canonges, o sia la part bisbal i no reial

(7) Aigüesmortes: Ciutat del Llenguadoc (França), vora el canal navegable que la uneix a la costa del golf d'Aigüesmortes. Fou fundada per St. Lluís IX de França (1214-1270). Se'n conserva el gran recinte emmurallat, del segle XIII. Actualment té uns 4.000 habitants.

(8) Jover: Parellar, treballador que llaura amb un parell d'animals junyits.

Febrer.- El batle de la Palomera rep avís perque no posi obstacle a Francesc Vicens, que se'n vol portar a Catalunya dos falcons sors (9) de Romania.

(LC 8, f. 184 v.)

30 abril.- Els batles d'Andratx i de la Palomera deixaran recollir en una barca Berenguer Batle, nebot del senyor Bisbe de Mallorca, el qual va a Catalunya amb dos falcons sors.

(LC 9, f. 13)

Juliol.- Pere Corp, batle de Calvià, deu el preu de 420 quartans d'oli a Pere Vermey, Jaume Martí i hereus d'Arnau Janover. "*Lo dit deute sia per dret de delme al senyor Rey e a l reverent Bisbe de Malorques pertanyent*".

(LC 9, f. 46 v.)

27 agost.- Com l'esglèsia parroquial de St. Joan de Calvià està vacant de dret i de fet per renúncia del prevere Pere Cayes (Calles o Tallés?), la cúria eclesiàstica la concedeix al prevere Guillem Amer.

(Arxiu Diocesà, "Col.lacions"1, f. 17 v.)

1 3 4 9

Febrer.- Se notifica al batle de Calvià, que Bernat Sant Just reclama als hereus d'En Ramis 50 sous que li deven per raó de cens d'una alqueria.

(LC 9, f. 131)

Març.- El batle de la Palomera deixarà recollir en una nau Berenguer Otger, cavaller, que vol anar a Catalunya.

(LC 9, f. 157)

Maig.- El batle de la Palomera deixarà recollir en una nau fra Antoni Vilardell i fra Llorenç Tolza, de l'orde dels Predicadors (dominics), i un seu macip (10) anomenat Bernat Salvà, "*los quals se'n van en Catalunya*".

(LC 10, f. 49)

Juliol.- La dona Miquela, muller de Jaume Ballaro i germana de Guillem Magraner, es queixa perque el seu germà Guillem havia fet companyia de bestiar amb Guillem Sabater, ara difunt, el qual havia de guardar el bestiar a ses despeses. Ara els seus hereus "*no vullen guardar ne fer guardar lo dit bestiar ans aquell donen mal recapte e mala guarda*". El batle de Calvià obligarà als detenedors del bestiar a guardarlo bé.

(LC 9, f. 29)

Juliol.- El governador escriu al batle de la Palomera: "*Sapiats que denant nos és comperagut Arnau de Sant Martí batle general en Mallorca per lo senyor Bisbe de Barcelona dient que vos li contestats que no pos batle en la illa de la Dragonera la qual diu que és seperada del pariatge del senyor Rey e del dit Bisbe e que en aquella pot metre batle a la sua voluntat. E com a nos sia stada feta fe del dit pariatge per lo qual és cert que en lo dit pariatge la dita illa de la Dragonera és exceptada, per ço vos dehim e us manam de part del senyor Rey que no torbets d'aquí avant lo dit batle en la possessió sua ans aquell lexets usar de sa possessió que ha acostumat del temps del dit pariatge ençà*".

(LC 10, f. 82 v.)

Ramon Rosselló Vaquer

(9) Els falcons eren molt estimats per a la caça. "Sor" vol dir rogenç, o sia, falcó jove que no ha mudat el primer plomatge, que és de color rogenç.

(10) Macip: Servent, persona que està al servei d'altri.

" V O R A M A R " : Bolletí informatiu del Club Artístic -
Deportiu (CADE) de Peguera

Nº 38. Desembre 1976. Director: Pere Orpí Ferrer.

Depòsit Legal: P. M. 450 - 1974.

Edició realitzada a l'Associació de Veïns de Peguera.

I N D E X :

	Pàg.
Primera pàgina	1
Concierto de Navidad	2
Celebraciones Litúrgicas de Navidad	2
Cançoner Popular: Nadal	3
Adéu, l'amo'n Joan	5
Pensaments a lloure	6
"Hablamos español"	7
El Gran Julius	8
Camino vecinal	9
Los lectores opinan	10
Calvià i la comarca de Ponent (Cronicó Medieval)	11
Índexs	16

COL.LABOREN EN AQUEST NOMBRE:

Melcion Bosch	Josep Noguero
Adolfo Colomar	Pere Orpí
Sebastià Genovard	Jaume Pons
Francesc Jiménez	Ramon Rosselló
Lleonard Muntaner	

PROTECTORS DE "VORA MAR":

HOTEL VILLAMIL	JOAN SALOM SIMO
MINI-GOLF PEGUERA	JOAN ESTEVA MIR
FAMILIA JORDANA	ANTONI JUAN PUJOL
HOTEL CALA FORNELLS	HOTEL BELLA COLINA
HOSTAL FLOR LOS ALMENDROS	BARTOMEU GAYA
PANADERIA COLOMAR	APARTAMENTS ARIANY
CAIXA D'ESTALVIS	ESTANC Nº 1
HOTEL DON MIGUEL - ROYAL	BANC DE CREDIT BALEAR
CAFETERIA FRANCISCO	HOTEL VILLA REAL (Camp de Mar)
HOSTAL PORCEL	PERLAS MAJORICA (Peguera)
HOTEL MAR I PINS	NICOLAU MORELL COTONER
SUPERMERCADO OASIS	HOTEL PLATERO
ULTRAMARINOS LOBA	MELCION BOSCH HOMAR
SEBASTIA TORRENS ESTEVE	

Domicili Social del CADE: Carretera d'Andratx s/n. PEGUERA (Mallorca)

NOTA: ELS ARTICLES apareguts en aquest nombre, expressen únicament l'opinió dels seus autors.

PORTADA: Original de Jaume Pons i Lleonard Muntaner.